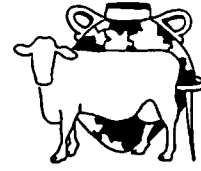

חדשות מן העבר

שלמה דורי – מוזיאון וארכיון הרפת, יפעת

מחלת הפה והטלפיים בשנות השלושים

במאי 1930 שלח מנהל מחלקת ההתישבות של הסוכנות, א. בבלי חוזר למשקים ובו הוראות של הקצין הווטרינרי הראשי בממשלת המנדט הבריטי בעניין מחלת פו"ט. הפקיד הווטרינרי הראשי, מיג'ור דר' י.מ. סמיט, כתב שמחלת פו"ט עוברת לא רק על ידי מגע עם בהמות נגועות, אלא גם באמצעות "כל מיני גורמים אחרים". לדבריו, כשפורצת המחלה במספר בהמות בעדר, צריך להדביק את שאר הבהמות כשהן עדיין בריאות, לדבריו, כך עוברת המחלה קל יותר מאשר בהדבקה טבעית. הפעולה הזאת נקראת (בתרגום מאנגלית?) "הרכבה מאונס". הוא מציע לשים חתיכת בד בפה של פרה נגועה, עם שלפוחיות טריות ולתת לה ללעוס כמה רגעים ואחר כך להעביר ללעיסה לפרה עדיין בריאה, וכך להעביר מפרה לפרה. חשוב, שבחומר יהיה משלפוחיות טריות, כי ריר משלפוחיות ההולכות ונרפאות מדביק פחות. במקרים שהעדר בריא ויש מקרה של המחלה, ממליצים לנסות ולבודד את הנגועה ("הבדלה" – בלשון המקור). את הבהמה החולה יש "לבדול מהבריאות במרחק של לפחות 200 מטר, לצד הרוחי של המשק" (בלשון המקור) וכל טיפול יבוצע על ידי עובדים אשר לא יהיה להם כל מגע עם הרפת הבריאה. הלבוש יהיה מיוחד לעבודה עם הנגועות. הסיכוי להצליח בשיטה זאת הוא קטן ובמקרה שהוא לא יצליח יש להנהיג "הרכבה מאונס".

חיטוי: תיכף אחרי הופעת המחלה, יש לנקות ולחטא את כל המבנה. את הניקוי והחיטוי יש לבצע בכל שבוע עד גמר המחלה ואז יש לבצע חיטוי סופי.

מעניינות הן ההוראות לגבי טיפול בזבל של

הפרות החולות. יש לשים את הזבל בבור ולכסותו בזבל סוסים ופרדות למשך 30 יום. אחרי זה אפשר להוציא לשדה, אך הכיסוי בחריש ייעשה בטרקטור ולא בבהמות.

אין טיפול ספציפי במחלה, חשוב נקיון ושקט ומניעת הדבקות משנה של פצעים. המזון חייב להיות טרי ורק ירק טרי וצעיר, דייסות מקמח וסוכין ולבהמות צעירות גם חלב, אחרי הרתחתו (!). יש לשטוף את פה הפרות פעמיים ביום בתמיסת מלח או חומץ 2%–3% ולהוסיף למים חומרים מכווצים ואנטי-ספטיים כמו גפרת נחושת, חומצת בור, אלומן בחוזק 1.5%–2%. את הרגליים יש למשוח, לעתים קרובות, בעטרן. הרצפה תהיה נקיה ויבשה; את הפצעים ברגליים יש לאבק בחומצת טנין, פחם עץ או חומצת אבק. אפשר לשים תחבושות נגד אינפקציה. צריך לרחוץ את העטין במים פושרים עם תוספת 2% חומצת בור "ולחלוב באופן רגיל בעזרת קטטר חליבה" (דברי המקור).

עד כאן המלצותיו של מיג'ור דר' סמיט, אשר היה ידוע גם ברמתו המקצועית הגבוהה וגם ביחסו האוהד להתישבות היהודית בארץ ישראל. חלק מהביטויים המוזרים בחוזר, הם של תירגום מאנגלית לעברית, אשר בוצע על ידי מחלקת ההתישבות בהתפרצות של פו"ט.

ב-1946 הדבקנו ביום הופעת המקרים הראשונים, את כל העדר בעזרת סכין גילוח טבול בריד מפרה נגועה ובסריטה קטנה של השפה התחתונה, הדבקנו את הפרות. הסיבה לא היתה הקלה, במהלך המחלה אצל המדבקות באופן מלאכותי, דבר שלא קיים – אלא מרצון, שכל עדר יסיים את המחלה בבת אחת.

הפסד